

Acțiuni ale muncitorimii bucureștene sub conducerea P.C.R. împotriva dictaturii militare fasciste

Instaurarea dictaturii militare fasciste și antrenarea României în război alături de Germania hitleristă împotriva Uniunii Sovietice, au avut drept rezultat aservirea economică și politică a țării noastre, suprimarea tuturor libertăților și drepturilor cetățenești.

Singura forță politică ce s-a ridicat cu hotărâre împotriva dictaturii fasciste instaurată la 6 septembrie 1940 a fost Partidul Comunist Român exponent al intereselor poporului. El a fost organizatorul și conducătorul tuturor acțiunilor în luptă pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist, pentru o Românie liberă, independentă și democratică.

În scopul completării tot mai mult a informațiilor referitoare la această perioadă, articolul își propune analizarea unor documente inedite existente în arhive, pentru a da o imagine și mai cuprinzătoare asupra luptei desfășurate de muncitorii bucureșteni sub conducerea P.C.R. împotriva dictaturii militare fasciste¹.

Se poate vedea linia tactică și politică a partidului stabilite în această perioadă, munca de propagandă și agitație a comuniștilor din București folosită în rindurile maselor populare.

Un rol de seamă în mobilizarea maselor la luptă l-au avut apelurile și manifestele elaborate de P.C.R. ce s-au răspândit în număr mare în toate cartierele Capitalei.

Situația creată în țară după instaurarea dictaturii fasciste și a declanșării războiului a făcut ca viața întregului nostru popor să se înrăutățească din ce în ce mai mult, datorită măsurilor teroriste luate de guvern și a ruinării economiei naționale. În București, centru industrial cu vechi tradiții de luptă muncitorești se simțea tot mai mult intensificarea exploatarea și reprimarea oricăror tendințe de libertate și drepturi sociale. Aici se auzeau tot mai numeroase glasuri ce dezaprobau guvernul și măsurile luate, precum și intrarea trupelor germane în țară. În informarea primită de I. Antonescu la 16 septembrie 1940, de la organele de siguranță, se menționa că : „organizația locală București a P.C.R. arată maselor populare că lovitura (militaro-fascistă — n.n.) nu a reușit încă să instaureze un guvern stabil și că înainte de întărirea regimului trebuie să se pornească la luptă în frunte cu P.C.R. pentru eliberarea țării”².

¹ Vezi M. Covaci, „Din lupta muncitorilor din București în anii dictaturii militare-fasciste și al războiului hitlerist (1940—1940)”, revista „Analele Institut. de Istorie a Partidului de pe lângă C.C. al P.C.R.”, an 1965, nr. 4, f. 145—156.

² Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 119/1940, 106.

Încă din primele zile ale apariției trupelor germane în București, comuniștii au desfășurat o activitate intensă și variată de mobilizare și organizare a maselor populare împotriva dictaturii fasciste, luptând fără preget alături de întregul nostru popor împotriva Germaniei hitleriste. Astfel, în noaptea de 12.XI.1940 prin cartierele Grand și Grivița s-au răspândit manifeste purtând lozincă „Afară cu armata hitleristă coto-pitoare ; Jos dictatura militară fascistă provocatoare”³. Împotriva acestei invazii, care a însemnat o grosolană încălcare a independenței și suveranității noastre naționale, comuniștii arătau în mod public că „prezența trupelor germane în România nu era necesară”⁴, cerind alungarea din țară a cotoșitorilor hitleriști.

Cu toată împotrivirea manifestată de forțele democratice, dictatura militară fascistă a impus din primele momente de guvernare un regim de aservire a țării imperialismului german, de reprimare și teroare. În aceste condiții, muncitorimea bucureșteană, la chemarea C.C. al P.C.R. a luat o serie de măsuri pentru a se organiza în fabrici și cartiere, împotriva dictaturii militar-fasciste, contra ocupației germane.

De altfel, în manifestul difuzat de Comitetul local al Partidului Comunist din România, se arătau muncitorilor din Capitală următoarele : „Către voi se îndreaptă în primul rînd chemarea Partidului Comunist. Masele largi populare din întreaga țară așteaptă de la voi semnalul luptei hotărîtoare contra regimului capitalisto-moșieresc. Cu Partidul Comunist în frunte porniți la lupta cea mare. Ieșiți în stradă și demonstrați contra dictaturii gardiste...”.

Ca urmare chemării lansate de C.C. al P.C.R. comuniștii au hotărît să organizeze în Capitală o mare demonstrație publică de protest față de comportarea inumană manifestată de fasciști împotriva maselor populare și a elementelor democratice. Astfel în ziua de 18 octombrie 1941, în cartierele Fălnari, Tei, Moșilor, Ardeni s-au găsit numeroase manifeste pe care era scris : „jos condamnările la moarte, cerem amnistie generală”, „Eliberarea tuturor luptătorilor antifasciști”. Văzînd că P.C.R. desfășoară o activitate intensă de mobilizare și organizare a maselor populare, fiind singura forță politică privită cu încredere de popor, a trecut la intensificarea teroarei. Se poate vedea îngrijorarea organelor de stat, care așa cum se arăta într-un Buletin informativ din 31 octombrie 1941, au fost arestați 3 membri ai Comitetului Clandestin Comunist din Capitală, Sectorul II Negru, asupra cărora s-au găsit numeroase manifeste subversive, afișe, ilustrate, etichete de propagandă cu diferite inscripții comuniste⁵.

Prîmînd girul generalului Antonescu, organele de siguranță au arestat și predat Curții marțiale a Capitalei 5 lucrători comuniști de la Fabrica „Țesătoriile Reunite” care răspundiseră manifeste printre lucrători⁶, și alți șase comuniști din diferite instituții care avuseseră misiunea să fabricheze materiale explozive. Dezlîntuindu-și teroarea, autoritățile militare române și germane au arestat sute de comuniști dintre care

³ Presedinția Consiliului de Miniștri, dos. 116/1940, fila 6—7.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Presedinția Consiliului de Miniștri, dos. 116/1940, 348/1941.

⁶ *Ibidem*, dos. 343/1941.

au trimis în luna iunie 1941 în lagărul de la Tg. Jiu un număr de 119 comuniști considerați „periculoși ordinii publice și siguranței statului”⁷. Ministerul Afacerilor Interne dădea tot mai multe ordine referitoare la „identificarea, judecarea și arestarea” comuniștilor. Din cercetarea rezoluțiilor puse de I. Antonescu pe rapoartele informative ale organelor de siguranță se poate constata că foarte multe aveau rezoluția „să fie impușcați”. Astfel s-a procedat și cu unii lucrători linotipisti de la tipografia „Tiparul Românesc” din București, care avuseseră curajul să ia atitudine împotriva politicii Axei și a guvernului antonescian. Măsuri represive s-au luat și în procesul pus la cale împotriva unui grup de 33 comuniști din care 6 au fost condamnați la moarte, 1 la muncă silnică pe viață, 20 la cîte 25 ani muncă silnică iar 6 la cîte 10 ani temniță grea.

Eforturile economice la care România fusese împinsă, atrăseseră după sine o înrăutățire a condițiilor de muncă și de viață a maselor populare. În București ca și în întreaga țară salariile erau reduse și insuficiente în raport cu standardul de viață existent, mai cu seamă la muncitorii și micii salariați.

„Peste tot domnea — așa cum arătau organele de informare — nemulțumirea din cauza scumpetei și insuficienței salariilor pentru a putea face față greutăților de tot felul”⁸.

Scumpirea diferitelor alimente față de veniturile în general reduse ale salariaților și muncitorilor, întreținea o permanentă stare de nemulțumire, deoarece în afară de faptul că unele alimente se găseau greu, în general erau scumpe, iar cuantumul celorlalte cheltuieli era foarte ridicat (chirii, îmbrăcăminte, transport, taxele școlare, imposibilitatea aprovizionării cu lemne de foc, încălzăminte) etc.

Lumea săracă, muncitorii, micii salariați, funcționarii, pensionarii nu aveau cu ce să-și cumpere alimentele necesare copiilor.

Zi de zi salariile erau tot mai mult sub nivelul prețurilor, mai cu seamă că specula, datorită lipsei unor articole de primă necesitate, acționa de bunăvoie. Populația era nemulțumită și din cauza rației reduse de pline, a hranei insuficiente, a tratamentului inuman și lipsei de igienă din ateliere, insuficiența odihnei și asistenței sociale.

Atrag deosebit atenția nemulțumirile manifestate din cauza insuficienței salariilor la : S.T.B., Uzinele de Gaz și Electricitate, Uzinele Optica Română, Atelierele C.F.R. Grivita, fabricile Aftalion, Falk, Filatura Românească, Filsar, Galia, Haug, Industria Bumbacului, Metalurgia, Moara Comercială, Pilzer, Podsudeck, Record, Schmidt, Solex, Talpa, Venus, Vica.

La fabrica Malaxa cînd 1000 de muncitori au manifestat în fața administrației fabricii împotriva dictaturii antonesciene, organele de poliție și bandele legionare au fost puse să tragă în muncitori și să aresteze numeroși manifestați. La Vulcan muncitorii adunați în fața administrației pentru a-și expune revendicările lor, au fost atacați de poliție. La Pirotehnia Armatei, S.E.T. și fabrica Voinea legionarii înarmați cu

⁷ Insp. Reg. de Poliție Buc., dos. 28/1942, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 234/1941.

⁸ Insp. Reg. de Pol. Buc., dos. 63/1942, 318.

revolvere au primit ordin să tragă în muncitorii care organizaseră lupta pentru pâine și libertate.

La fabricile Rogifer, Talpa, Dimbovița, Trebici, Franco-Română, Garașele Leonida ș.a. numeroși muncitori au fost concediați⁹.

Ținând seama de nemulțumirea generală care cuprinsese muncitorimea, masele populare din București, comuniștii au căutat ca toate acțiunile îndreptate împotriva dictaturii fasciste să aibă un caracter cât mai organizat și să unească alături de muncitorii toate forțele antihitleriste în luptă.

În lupta pentru organizarea clasei muncitoare, organizația locală P.C.R. București, a reușit prin activul său să organizeze diferite acțiuni de luptă împotriva ocupanților hitleristi cum ar fi: răspîndirea de manifeste, acțiuni greviste sau demonstrații ale muncitorilor în fața administrației întreprinderilor, diferite acte de sabotaj și alte acțiuni menite să lovească puternic în mașina de război fascistă.

Astfel, în ciuda teroarei polițienești, în cartierele Dudești, Vitan, Vergului, Linăriei, Grivita, Obor, Pantelimon, Iancului ș.a. apar tot mai multe manifeste lipite pe zidurile caselor, pe stîlpii de telegraf, sau aruncate prin curțile locatarilor, cu semnul P.C.R., conținînd lozincile: „Vrem pâine“, „Vrem pace“, „Vrem libertate“, „Jos scumpetea“, „Trăiască P.C.R.“, „Nu dați bani pentru germani“, „Împrumutul reintregirii este împrumutul robirii“¹⁰.

În ziua de 3 noiembrie 1941 s-au găsit pe străzile din cartierul Floreasca și pe Bulevardul Brătianu din Capitală, 60 de manifeste comuniste semnate de Comitetul Sectorului I galben al Partidului Comunist Român prin care muncitorii, intelectuali, tineretul și femeile erau chemați să organizeze greve și să inițieze diferite acte de sabotaj.

În numeroase cutii poștale se găseau zilnic manifeste cu conținut anti-german, scrise de mînă și multiplicare la șapilograf pe hîrtie cartonată și tichete gumate¹¹.

Dar muncitorii bucureșteni, ținînd seama de indicațiile date de P.C.R. au găsit forme de luptă și mai eficace, organizînd unele acțiuni directe chiar în interiorul întreprinderilor unde lucrau.

Astfel, în ziua de 14 decembrie 1940, prin manifestul răspîdit și difuzat în rîndurile muncitorilor de la fabrica de mașini și vagoane Vulcan, P.C.R. indica muncitorilor să organizeze o demonstrație în fața administrației, spre a cere mărirea salariilor în raport cu scumpetea, încetarea concedierilor, suspendarea impozitelor, igienă în ateliere, îmbrăcăminte pentru ucenici.

O altă formă de luptă folosită de muncitorii bucureșteni a fost și aceea a trimiterii unor delegați ca să protesteze în fața administrației întreprinderilor în vederea cîștigării unor drepturi.

Însuflețiți de chemările comuniștilor, lucrătorii uzinei Rogifer de la secțiile țevi și oțelării unde era un puternic nucleu comunist, au cerut administrației să dea muncitorilor salariile exact în funcție de munca

⁹Insp. Reg. de Poliție Buc., dos. 28/1942.

¹⁰ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 116/1940, 7, 342 și 329/1941; dos. 330/1941.

¹¹ Idem, dos. 335/1941.

depusă, nu după bunul plac al conducerii uzinei. Respectiv indicația organizației locale P.C.R. București, muncitorii s-au adunat în ziua de 19 aprilie 1942 la Camera de Muncă unde reprezentanții acestora (comuniștii — n. n.) au arătat nevoile și doleanțele lucrătorilor, demonstrație care a fost de altfel consemnată și de ziarele vremii „Seara” și „Informația”¹².

Metode asemănătoare au folosit și muncitorii Atelierelelor C.F.R. Grivița care inițiaseră diferite acțiuni în scopul de a li se mări salariile¹³.

Însuflețiți de dragostea de patrie, de a contribui alături de întregul nostru popor la izgonirea fascismului, muncitorii bucureșteni s-au folosit și de alte forme de luptă.

Ca urmare a sarcinilor stabilite de C.C. al P.C.R. prin platforma-program din 6 septembrie 1941 intitulată „Lupta poporului român pentru libertate și independență națională”, organizația de partid a Capitalei și-a diversificat metodele de luptă recomandând ca în afara acțiunilor revendicative economice ale clasei muncitoare să se treacă la acțiuni care constau din sabotarea lucrului în întreprinderi în scopul de a micșora producția, fără a se provoca victime omenești, prin lipsa de lucru, încetinirea pentru a se micșora cantitatea materialului lucrat, lucrul de calitate proastă, căutând a se introduce corpuri străine care ulterior să facă materialul lucrat inutilizabil etc.¹⁴.

În același scop în ziua de 3 noiembrie 1941 Comitetul Sectorului I Galben al P.C.R. a desfășurat o vie activitate de mobilizare a comuniștilor spre astfel de acțiuni, difuzând chiar în centrul Capitalei pe B-dul Brătianu manifeste care îndemneau populația la luptă directă împotriva mașinii de război fasciste.

Fiecare sector al P.C.R. din Capitală avea sarcini precise asupra modului cum trebuia să-și organizeze acțiunile, echipele având misiunea de a provoca diferite acte de sabotaj în fabrici și uzine, căile de transport etc. Din documentele vremii rezultă că la Arsenalul Armatei¹⁵, Atelierele C.F.R.¹⁶, S.T.B.¹⁷ și alte întreprinderi comuniștii organizau tot mai multe acte de sabotaj.

Sînt semnalate acțiunile organizate în zilele de 31 octombrie și 1 noiembrie 1941 în Capitală de un grup de comuniști care au confecționat diferite materiale explozive necesare organizării unor acțiuni de sabotaj îndreptate împotriva mașinii de război fasciste.

La fabrica Malaxa de pildă, muncitorii sabotau prin lucru producția de război, încetinind pe cit posibil ritmul de executare a unor piese. Muncitorii de la secția care confecționa benzile metalice necesare roților de tancuri, în loc să facă 10 piese pe zi realizau numai 5. Cei de la strungărie, în loc să ia un șpan mare cit trebuia în realitate luau 5 șpanuri mici, ceea ce însemna timp de lucru de 5 ori mai mult decît strungirea unui șpan mai mare. O roată dințată în loc să se execute în 2 ore

¹² Legiunea de jandarmi Buc., dos. 42/1942.

¹³ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 329/1941.

¹⁴ *Idem*, 342 și 348/1941, 294/1942.

¹⁵ Insp. Reg. de Pol. Buc., dos. 28/1942.

¹⁶ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 341/1942.

¹⁷ *Idem*, dos. 344/1942.

o făceau într-o zi. Erau foarte dese cazurile când mașinile „se defectau” stagnând simțitor producția destinată mașinii de război fasciste. Numărul mare de sabotaje provocase o continuă neliniște în rândurile autorităților, care în ciuda măsurilor represive folosite, raportau următoarele: „Ne ocupăm zadarnic de (comuniști n. n.) cei știuți că adeverata primejdie sînt cei care activează nestingheriți în umbră...”¹⁸.

Urmărind aceleași năzuințe ale poporului, muncitorii de la Fabrica textilă „Dîmbovița” nu numai că furnizau țesături de proastă calitate pentru armată, dar au căutat prin răspîndirea de manifeste pe Calea Dușești să facă propagandă în rândurile cetățenilor cerînd „alungarea trupelor germane, jos trădătorul Antonescu călăul poporului român”¹⁹.

La uzinele „Rogifer” muncitorii din fabrica de țevi, sub conducerea comuniștilor au organizat în secții puternice agitații care demonstrau existența unei stări de spirit antihitleriste. Pe poarta fabricii au lipit un manifest semnat „Mișcarea Dezrobirii Naționale — Comitetul Central de luptă”²⁰.

În această perioadă, muncitorii tipografi de la tipografiile „Monitorul Oficial”, „Tiparul Românesc”, „Imprimeriile Statului”, „Editura Drep-latea” ș.a.²¹ au tipărit numeroase manifeste sau broșuri conținînd liniile directoare de luptă ale P.C.R. din această perioadă, contribuind la confecționarea materialului de propagandă necesar creșterii conștiinței de luptă a maselor populare din București.

La acțiunile antifasciste ale maselor populare bucureștene, putem menționa și participarea muncitorilor cefeștiști din București care, profitînd de faptul că conducta de gaze dintre Chitila și Bufta era paralelă cu linia ferată, au spart-o în ideea de a scoate pentru un timp din funcțiune, concomitent conducta eit și circulația trenurilor din cauza expunerii vagoanelor la incendiu²². În cartierul Chitila-Triaș, se difuzase un manifest litografiat în care se cerea muncitorilor cefeștiști: „Să punem capăt războiului, Sirena Iar ne cheamă la luptă pentru apărarea drepturilor noastre, pentru salvarea Patriei. ...sabotați munca și producția de război”²³.

În diferite locuri, în special în triaje se găseau grenade, cartușe, tuburi cu substanțe explosive, așezate pe liniile ferate, în vagoanele încărcate cu cărbuni, cherestea sau alte încărcături inflamabile, urmărindu-se prin aceasta să se distrugă parcul rulant C.F.R. pentru a stînjiți transporturile de materiale și muniții destinate frontului²⁴. În conștiința muncitorilor se făcea tot mai mult simțită ideea că tot ce folosea ducerii războiului să fie necorespunzător: „un șurub prost montat, un minut nelucrat să întîrzie mecanismul războiului fascist”.

Semnificativ în acest sens este și modul cum s-a produs explozia la Iortul Rudeni-Chitila, unde 70 de vagoane cu muniții de calibru întră

¹⁸ Legiunea de jandarmi Buc., dos. 42/1942.

¹⁹ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 335/1942.

²⁰ Idem, dos. 292/1943.

²¹ Idem, dos. 325/1942, 332/1942.

²² Inspect. Reg. de Pol. Buc., dos. 115/1943.

²³ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 184/1944.

²⁴ Insp. Reg. de Pol. Buc., dos. 113/1943.

58 și 210 mm și 170 vagoane cu diferite alte materiale explozive au sărit în aer.

Comandantul găzii de jandarmi de la „Uzinele Comunale București-Pantelimon”, arăta că la 25 martie 1943 în apropierea gheretei de la poarta numărul 1 a găsit un manifest prin care masele populare erau chemate să lupte pentru doborârea regimului antonescian și a hitlerismului, pentru instaurarea unui guvern liber ales, eliberarea deținuților politici antifasciști, sabotarea și distrugerea mașinii de război hitleriste. Îngrijorate de această situație, organele de poliție raportau că „în numeroase întreprinderi din Capitală se stăruie deosebi asupra executării actelor de sabotaj spre a stinjeni mersul normal al producției de război”²⁵.

În ciuda severelor măsuri de ordine luate de Antonescu împotriva comuniștilor, în condițiile creșterii stării de spirit antihitleriste în rândurile muncitorimii, organizația de partid a Capitalei, pe baza instrucțiunilor primite din partea C.C. al P.C.R., a luat și unele măsuri de organizare. Astfel, a hotărât a se forma grupe din 3—4 membri sau simpatizanți comuniști dintre muncitorii și intelectuali, conduse de către un membru de partid activ, pentru a cultiva spiritul de inițiativă revoluționară al membrilor săi.

Însuflețiți de dragostea de patrie, de voința de a contribui la alungarea regimului antonescian, comuniștii au organizat case conspirative. S-au organizat grupe de auto-apărare înarmate, pentru paza conducătorilor mișcării comuniste.

În toate uzinele, fabricile și întreprinderile din București, s-au constituit „comitete de fabrică” formate tot din 3—4 elemente capabile de încredere, pregătite pentru acțiuni ce urmau a fi anunțate la timpul oportun. Un rol important l-au avut și grupele sau comitetele patriotice. Acestea au luat ființă pe întreg cuprinsul țării. Ele nu erau pur și simplu organe ale luptei economice ci au desfășurat o largă muncă de propagandă și de atragere a tot mai numeroși oameni ai muncii la lupta antifascistă.

În același scop, acționa Grupul patriotic Grivița, care mobiliza masele populare din cartierele Grand și Giulești la acțiuni împotriva regimului antonescian, cerând eliberarea deținuților politici și un guvern liber ales²⁶.

Încă din primăvara anului 1944, se făcuseră simțite tot mai numeroase acțiuni organizate de „Frontul Patriotic Antihitlerist” care sub conducerea P.C.R. a căutat să demaște adevăratele manevre ale guvernului antonescian.

În manifestul difuzat în Capitală în ziua de 2 aprilie 1944, se arăta că armata hitleristă se retrage în debandadă, dar în retragerea lor, nemții ne distrug orașele, satele, ogoarele și industria.

Manifestul cerea maselor populare să lupte cu orice preț împotriva lui Antonescu, ca apoi să se instituie un regim democratic²⁷.

²⁵ Insp. Reg. de Pol. Buc., dos. 126/1943—1944.

²⁶ Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 184/1944.

²⁷ *Idem*, dos. 184/1944.

Semnalaarea a tot mai numeroase acțiuni îndreptate împotriva regimului fascist au înfricoșat la maximum însăși conducerea statului. Într-o circulară dată de Direcțiunea generală a Poliției către Inspectoratul regional de poliție București, se arăta că s-au luat imediat măsuri represive, ordonându-se ca toți cei ce erau dovediți a face propagandă antifascistă prin întruniri și critici în public să fie internați în lagăre²⁸.

Dar, aceste măsuri nu și-au atins scopul, întrucât înseși organele siguranței recunoșteau că: „arestând unul se nașteau zece”²⁹. Atragerea și participarea la luptă contra dictaturii militare fasciste și a războiului a muncitorilor, a dovedit justetea liniei tactice a P.C.R. care a reușit ca sub diferite forme să organizeze clasa muncitoare, să o pregătească și să facă posibilă trecerea la asaltul hotărîtor. Forțele patriotice de pe întreg cuprinsul țării sub conducerea P.C.R., au reușit la 23 August 1944 să înlăture definitiv de la conducerea României dictatura militarofascistă antonesciană.

Actions des ouvriers de Bucarest sous la conduite du P.C.R. contre la dictature militaire-fasciste

RESUME

Aux autres forces populaires qui ont lutté contre la dictature militaire fasciste instaurée dans notre pays le 6 Septembre 1940 dont la conséquence a été l'asservissement économique et politique du pays aux militaristes allemands et la suppression des libertés et des droits civiques, se joignent également les ouvriers de Bucarest.

Ceux-ci, sous la direction du P.C.R., ont réussi à organiser différentes actions, comme : démonstrations de protestation contre le comportement inhumain manifesté à l'égard des masses populaires et de éléments démocratiques, par exemple celle du 18 oct. 1941 dans les quartiers de Făinari, Mosilor etc. ; diffusion de tracts de propagande antiallemande dans les quartiers de Dudești, Vitan, Vergului, Lîndriei, Obor, Pantelimon, Iancului ; actions de sabotage dans différentes entreprises, telles que : les usines Malaxa, les Ateliers CFR, L'Arsenal de l'armée, la fabrique de textiles Dîmbovița.

De même, les groupes ou les comités patriotiques ont déployé une vive propagande en vue de la lutte antifasciste et contre le régime Antonesco, comme l'a fait le groupe patriotique de Grivița qui a mobilisé les masses populaires des quartiers de Grand et de Gălești.

Toutes ces actions réunies ont contribué à la réalisation du grand acte historique du 23 Août 1944 qui a marqué définitivement l'abolition de la dictature fasciste d'Antonesco.

²⁸ Idem, dos. 113/1943—1944.

²⁹ Legiunea de Jandarmi Buc., dos. 42/1943—1944.